

RAPORT Z BADAŃ
OŚRODEK PRAKTYK PEDAGOGICZNYCH I ZAWODOWYCH
WYDZIAŁ NAUK SPOŁECZNYCH
UNIWERSYTETU WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO W OLSZTYNIE

„Ocena praktyk ciągłych realizowanych na Wydziale Nauk Społecznych UWM w roku akademickim 2020/2021”

Celem badania było poznanie opinii studentów dotyczących praktyk. Wyniki posłużą monitorowaniu przebiegu praktyk na WNS UWM, weryfikowaniu efektów kształcenia realizowanych w ramach praktyk ciągłych oraz udoskonaleniu ich programów realizowanych na poszczególnych kierunkach.

Metodą badawczą był sondaż diagnostyczny przeprowadzony techniką ankietową.

Narzędziem badawczym był kwestionariusz ankiety wypełniany przez studentów Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, udostępniony na stronie Wydziału poprzez aplikację Microsoft Forms. Kwestionariusz składał się z czterech pytań dotyczących statusu studenta, siedemnastu pytań zamkniętych i dwóch pytań otwartych.

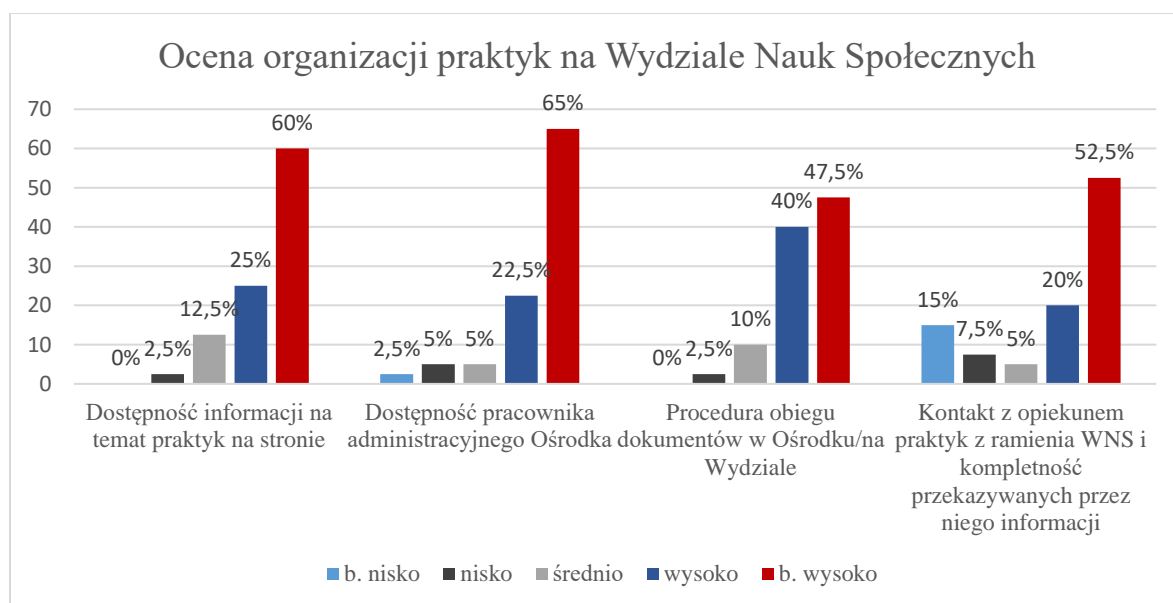
Badanie skierowane było do wszystkich studentów Wydziału Nauk Społecznych (WNS) Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego (UWM) w Olsztynie. Wzięło w nim udział 40 studentów następujących kierunków: pedagogika – 45%, pedagogika specjalna – 30%, praca socjalna – 20%, pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna – 2,5% i politologia – 2,5%. Studenci trybu stacjonarnego stanowili 80% badanych, niestacjonarnego – 20%. Ponad połowa ankietowanych (57,5%) to studenci trzyletnich studiów pierwszego stopnia, 22,5% pięcioletnich jednolitych studiów magisterskich, 20% studiów dwuletnich drugiego stopnia.

W pytaniu pierwszym studenci wymieniali typy placówki, w której realizowali praktykę ciągłą, były to:

- domy pomocy społecznej,
- miejskie domy kultury,
- szkoły podstawowe,
- miejskie ośrodki pomocy społecznej,
- urzędy gmin,
- powiatowe centra pomocy rodzinie,
- poradnie psychologiczne.

Studenci następnie oceniali poszczególne aspekty praktyki w skali od 1 do 5, zgodnie z zasadą: 1 – bardzo nisko, 2 – nisko, 3 – średnio, 4 – wysoko, 5 – bardzo wysoko.

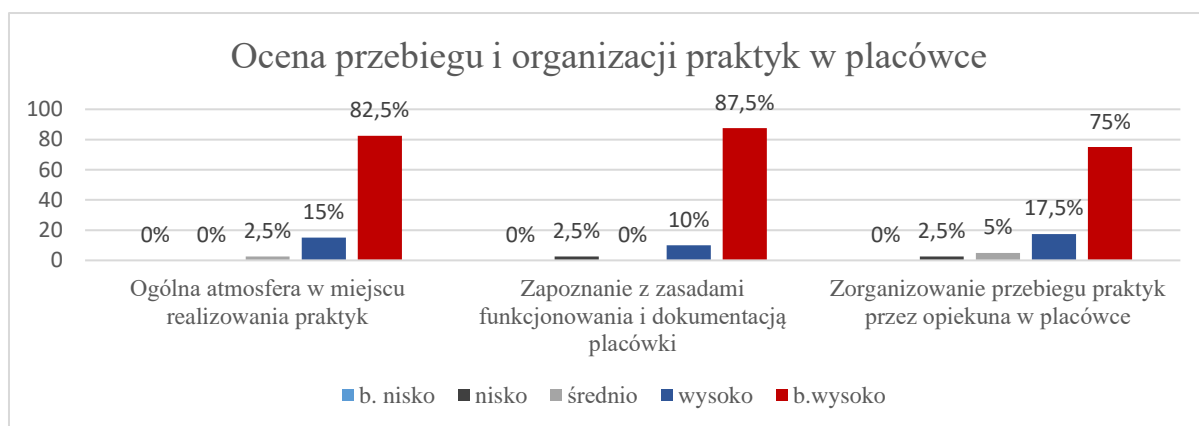
Ogólna ocena organizacji praktyk na WNS jest wysoka. Najlepiej oceniana jest dostępność pracownika administracyjnego Ośrodka Praktyk – 65%. Podobnie, bo 60% studentów wysoko oceniła - dostępność informacji na temat praktyk na stronie. Ponad połowa respondentów oceniał również bardzo wysoko kontakt z opiekunem praktyk z ramienia WNS i kompletność przekazywanych przez niego informacji. Bardzo wysoko i wysoko badani ocenili procedurę związaną z obiegiem dokumentów związanych z organizacją i realizacją praktyk. (Rys.1)

Rys.1 Ocena organizacji praktyk na WNS

Źródło: Analiza własna na podstawie badań wykonanych przez WNS

Przebieg i organizacja praktyk w placówce oceniona została bardzo wysoko: ogólna atmosfera w miejscu realizowania praktyk – 82,5%, zapoznanie z zasadami funkcjonowania i dokumentacją placówki – 87,5%, zorganizowanie przebiegu praktyk przez opiekuna w placówce – 75%. Jedyne 2,5% badanych stwierdziło, że zapoznanie z zasadami funkcjonowania placówki i z dokumentacją obowiązującą w placówce oraz zorganizowanie przebiegu praktyk przez opiekuna w placówce jest na niskim poziomie. Wydaje się, że aspekt związany z poznaniem placówki odgrywa bardzo ważną rolę podczas odbywania praktyk stąd też budowanie świadomości wspólnej odpowiedzialności za przygotowanie młodych ludzi do wejścia na rynek pracy, prawdopodobnie zmieniłoby postrzeganie studenta odbywającego praktykę. (Rys.2)

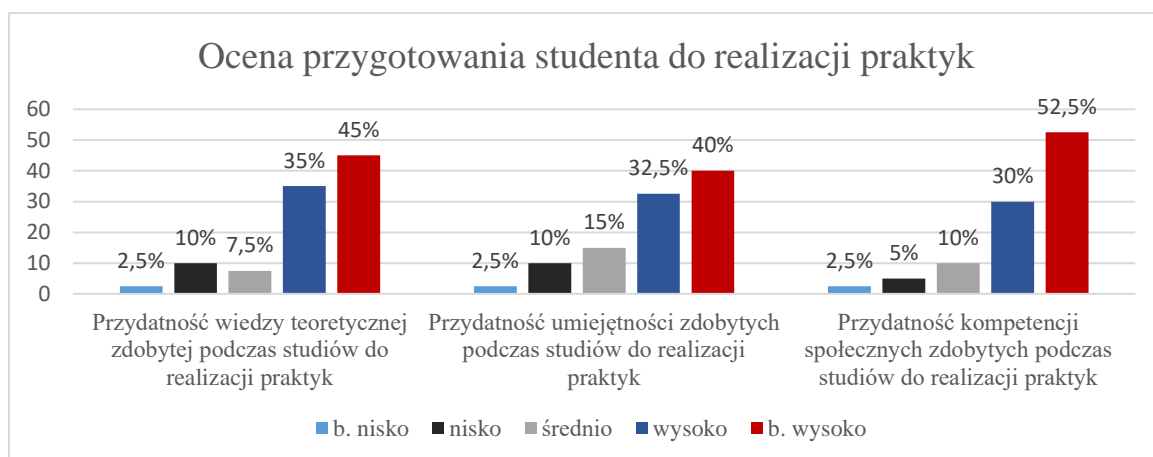
Rys.2 Ocena przebiegu i organizacji praktyk w placówce

Źródło: Analiza własna na podstawie badań wykonanych przez WNS

Przygotowanie do realizacji praktyki zdecydowana większość badanych studentów oceniła wysoko lub bardzo wysoko:

- wiedza teoretyczna zdobyta podczas studiów do realizacji praktyk – łącznie 80%,
- umiejętności zdobytych podczas studiów do realizacji praktyk – łącznie 72,5%
- kompetencji społecznych zdobytych podczas studiów do realizacji praktyk – łącznie 82,5%.

W ogólnym zestawieniu studenci wysoko oceniają swoje przygotowanie do odbywania praktyk w wybranych przez siebie instytucjach i placówkach. Dotyczy to zarówno wiedzy teoretycznej, którą studenci zdobywają podczas studiów oraz kompetencji społecznych, które również rozwijane są w dużej mierze w toku studiowania wybranego kierunku. Tylko nieznaczna grupa badanych studentów wskazuje na pewne braki w tych obszarach. Warto jednak zwrócić uwagę, że w przypadku niektórych kierunków praktyka ciągle realizowana jest przez studentów na pierwszym lub drugim roku studiów, co oznacza, że wiedza oraz kompetencje mogą być przez studenta rozwijane w kolejnych latach studiowania. Ważny jest również fakt, iż studenci oceniają dość wysoko swoje przygotowanie w obszarze umiejętności, jednak jest ono niższe niż w przypadku dwóch opisanych wyżej obszarów. Łącznie bardzo nisko, nisko i średnio zaznaczyło 27,5% badanych. (Rys.3)

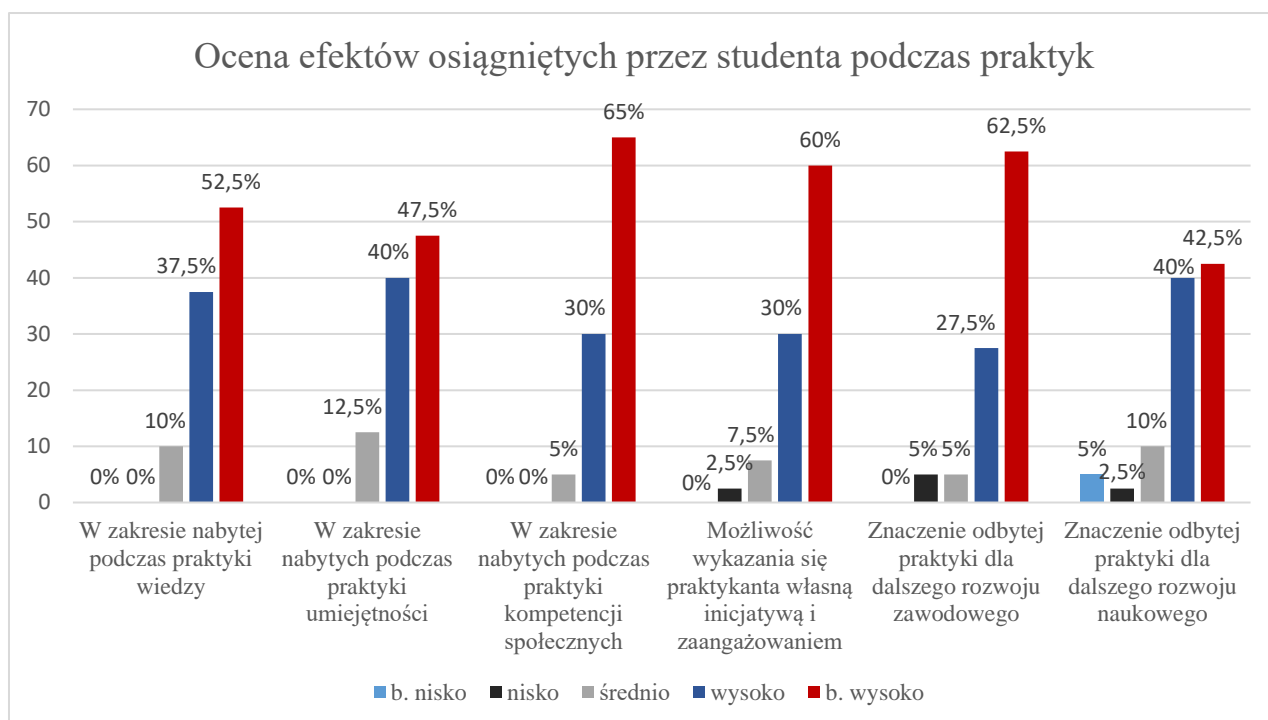
Rys.3 Ocena przygotowania studenta do realizacji praktyk

Źródło: Analiza własna na podstawie badań wykonanych przez WNS

Efekty kształcenia podczas praktyki również zostały ocenione wysoko. Najwyżej oceniono kompetencje społeczne - 95% studentów zaznaczyła je bardzo wysoko i wysoko. Na podobnym poziomie, bo 90% respondentów opiniowało bardzo wysoko znaczenie odbytej praktyki dla dalszego rozwoju zawodowego. Wskaźnik ten mówi, że studenci znają wartość przyuczenia zawodowego w postaci praktyki. Ciekawym wnioskiem jest również to, że aż 90% badanych zaznaczyła, iż podczas praktyki mieli możliwość wykazania się własną inicjatywą i zaangażowaniem. To znaczyłoby, że ich przygotowanie do zawodu wzbudzało zaufanie pracodawców. Studenci również bardzo wysoko i wysoko ocenili praktykę pod kątem:

- nabytej podczas praktyki wiedzy – łącznie 90%
- umiejętności – łącznie 87,5%.

Wiedza i umiejętności zapewne wiążą się ze znaczeniem odbytej praktyki dla dalszego rozwoju naukowego, ponieważ efekty praktyki oceniane są wysoko i bardzo wysoko przez 82,5% respondentów. Można sądzić, że studentom, po odbytej praktyce, łatwiej zrozumieć niektóre zagadnienia teoretyczne. Wymowne jest to, że żadne efekty, oprócz jedyne - „znaczenie odbytej praktyki dla dalszego rozwoju naukowego” (5% wskazań) nie zostały zaznaczone na poziomie bardzo niskim. Na poziomie niskim znalazły się „inicjatywa” oraz „znaczenie praktyki dla dalszego rozwoju zawodowego i naukowego. Ok. 10% wskazań było w poszczególnych kategoriach na poziomie średnim. (Rys.4)

Rys.4 Ocena efektów osiągniętych przez studenta podczas praktyk

Źródło: Analiza własna na podstawie badań wykonanych przez WNS

Następnie studenci mieli możliwość przedstawienia swojej perspektywy zmiany, która dokonała się w ich myśleniu o zawodzie po realizacji praktyki. Deklarowano, że odbyte praktyki utwierdziły badanych w wyborze studiów oraz zawodu:

- „Po zakończeniu praktyki utwierdziło się moje postanowienie, że ten zawód będzie odpowiedni, ponieważ dzięki niemu będę mogła pomóc dzieciom i dorastającej młodzieży postępować prawidłowo z prawem oraz żeby więcej nie popełniały błędów.”
- „Praktyki upewniły mnie co do odpowiedniego wyboru kierunku studiów oraz późniejszego zawodu.”
- „Utwardziłam się, że chcę pracować w zawodzie. Zauważyłam jak bardzo potrzebna jest odporność psychiczna w tej pracy.”
- „Zrozumiałam jak bardzo trudny to zawód, ale jednocześnie, że jest to coś co na pewno chcę robić.”

Studenci twierdzą, że dzięki praktykom mają większą świadomość na temat tego z czym związany jest ich przyszły zawód:

- *„Na pewno stałem się bardziej świadomy pewnych ograniczeń i trudności pracy osób w placówce. O wiele łatwiej było mi ich zrozumieć. Nauczyłem się też jak ważna jest cierpliwość i wyrobiłem sobie o wiele lepsze podejście do pracy z dziećmi.”*
- *„Poszerzył się zakres mojej świadomości co do obszaru działalności pedagogicznej oraz wielości i różnorodności problemów współczesnej rodziny, a w niej dziecka i adolescenta.”*
- *„Zauważyłam, iż te praktyki dały mi sporo, ponieważ wiem już „z czym się je chleb”, miałam okazje pracować z dziećmi z orzeczeniami w trudności w nauce i wiem jak z tymi dziećmi pracować, jak motywować je do dalszej nauki i wykonywania zadania zadanego przez nauczyciela.”*
- *„Przede wszystkim zwróciłem uwagę, że w tym zawodzie niezwykle ważna jest znajomość różnych aktów prawnych. Zrozumiałem też, że do skutecznej pracy niezbędne są kompetencje społeczne.”*

W ostatnim pytaniu poproszono studentów o przedstawienie postulatów dotyczących zmian organizacji praktyki. Miało to na celu zwiększenie efektywności jej realizacji z perspektywy przyszłego zawodu. Około 30% studentów wyraziło brak uwag odnośnie praktyk.

Pozostali studenci zwracali uwagę na dużą ilość dokumentów potrzebnych do zaliczenia praktyki oraz trudność z ich wypełnianiem a także trudności w kontakcie z opiekunem praktyk na Wydziale:

- *„Zajęcia lub kurs, na który wskaże się jak poprawnie i prawidłowo powinno się wypełnić dokumentację.”*
- *„Zmniejszenie ilości spraw formalnych.”*
- *„Zbyt duża ilość dokumentów, których wypełnianie stresuje przez co student bardziej skupia się na wypełnianiu ich zamiast na zdobywanym doświadczeniu.”*
- *„Zdecydowanie należy ograniczyć ilość dokumentów, potrzebnych do zaliczenia praktyki. Jest ich zdecydowanie za dużo.”*
- *„Usprawnienie komunikacji z opiekunem praktyk, ponieważ wielokrotnie był brak odzewu z jego strony na pytanie odnośnie praktyk.”*

Dodatkowo studenci zwracali uwagę, aby zwiększyć wybór placówek w jakiej mogą realizować praktykę oraz na wprowadzenie możliwości odwiedzania ich przed podjęciem decyzji o jej wyborze. Niektórzy badani wyrazili opinię, że chcieliby mieć więcej zadań praktycznych, gdzie mogliby wykazać się własną inicjatywą i zaangażowaniem:

- *„Troszkę mniej godzin przeznaczonych na obserwację, której do zrealizowania było 40h, a troszkę więcej godzin przeznaczonych na prowadzenie zajęć samodzielnie. Dzięki obserwacji mogłem się bardzo dużo nauczyć, jednak prowadzenie zajęć mocniej mnie kształtowało i przekazywało mi wiedzę dzięki, której lepiej rozumiałem zawód.”*
- *„Aby więcej odbywało się zajęć, obowiązków praktycznych podczas odbywania praktyk w danej placówce.”*

Podsumowanie i wnioski

Przeprowadzone badania wskazują, że studenci bardzo dobrze oceniają praktyki studenckie. Widzą korzyści jakie daje praktyka pod kątem wykonywanego zawodu, ale również dalszego kształcenia. Studenci chcieliby aby zarówno podczas nauki na Uczelni, jak i podczas realizowanych praktyk zwiększyć nacisk na zajęcia praktyczne/warsztatowe, co dawałoby im możliwość sprawdzenia się i wykazania własną inicjatywą. Ciekawym jest wniosek, że studenci chcieliby poznać pracodawców wcześniej, przed wyborem placówki. Należałoby zastanowić się w takim razie, czy nie zasadnym byłaby organizacja spotkań interesariuszy ze studentami, a przynajmniej z samorządem studenckim. Warto byłoby zwrócić uwagę na usprawnienie komunikacji z opiekunami praktyk z ramienia WNS, tak by studenci mogli czuć się komfortowo i bezpiecznie podczas przygotowania do odbywania praktyk, jak i podczas samej ich realizacji. Warto jednak podkreślić, że ogólna ocena praktyk ciągłych na Wydziale Nauk Społecznych UWM w Olsztynie jest pozytywna. Nie oznacza to jednak, że nie należy zastanowić się nad punktami o niskich wskaźnikach. Istotne jest by stały się one przedmiotem dyskusji podczas cyklicznych spotkań przedstawicieli Ośrodka Praktyk Pedagogicznych i Zawodowych z koordynatorami praktyk na poszczególnych kierunkach oraz opiekunami praktyk z ramienia Wydziału.

Raport opracowała:
 Marcelina Wiśniewska
 Katedra Socjologii
 Wydział Nauk Społecznych UWM
 Naukowe Koło Socjologów „Quaero”
 Opiekun koła dr Lidia Domańska